

Forord

Kari Kragh Blume Dahl

Denne bog er opstået ud fra et behov om at tale om og forstå de professionelle og professionerne på nogle nye måder, nemlig ud fra psykologiske perspektiver og med et fokus på personen. Psykologiske perspektiver på menneskers professionalitet inden for det pædagogiske felt er et hidtil underbelyst område. Litteraturen om de professionelle har ofte et sociologisk perspektiv, hvor man taler om de professionelle som en mere eller mindre ensartet gruppe af individer, der skal leve op til nogle særlige samfundsmæssige krav. Men hvordan kan vi forstå professionelle som personer og professionalitet som et psykologisk fænomen? Hvilke kvaliteter ved professionalitet og personlig professionalisering bliver begribelige igennem psykologiske tilgange?

Bogen skitserer og indkredser et nyt område, professionspsykologi. Den er blevet til i et samarbejde med en lang række forfattere, som hver har givet deres bud på, hvad professionspsykologi omfatter. Forfatterne har fået til opgave selv at definere, hvad professionspsykologi er, og resultatet er blevet en lang række forskelligartede bidrag. Kapitlerne sætter fokus på forskellige områder inden for de professionelles arbejde og uddannelse og er skrevet med afsæt i forskellige psykologiske teorier og teoretiske tilgange. På forskellig måde har kapitlerne fokus på, hvad det personlige i det professionelle er. Bogen skal læses som et første bidrag til at forstå den ny disciplin og det nye begreb professionspsykologi og til at åbne op for en fornyet diskussion af, hvem de professionelle er, og hvordan vi kan forstå professionernes opgaver og områder.

Mange mennesker og institutioner har hjulpet dette arbejde med at tage form. Tak til forfatterne, til de anonyme fagfællebedømmere og til Aarhus Universitetsforlag for deres store arbejde. Tak til kollegaer for at gennemlæse og give feedback på kapitler undervejs i processen. Tak til de mange anonyme informanter og respondenter, som på forskellige måder indgår i kapitlerne, for at have vist os alle en unik tillid, der har lært os om deres liv – og om professionspsykologi.

Indledning

Professionspsykologi: et nyt felt

Kari Kragh Blume Dahl

Frem mod en professionspsykologi

Denne antologi med bidrag fra forskere, der arbejder med de pædagogiske professioner og professionelle, introducerer et nyt felt og begreb inden for professionsforskning, nemlig *professionspsykologi*. Det er et modsætningsfyldt begreb, der består af de to begreber 'professioner' og 'psykologi'. Professionerne signalerer et samfundsmæssigt anliggende, mens psykologi handler om mennesket, personen, subjektet, kort sagt individet, og hvad der sker på subjektniveauet. Det er i spændingsfeltet imellem det samfundsmæssige og det individuelle, at bogens tematikker bevæger sig. Bogen beskæftiger sig med de psykologiske aspekter af at være en professionel, men med et særligt fokus på personen og det personlige niveau.

Professionspsykologi er et vanskeligt begreb at indfange. Det er et nyt begreb, som der ikke eksisterer selvstændig forskning eller teori om, og det er i det hele taget et flydende begreb, som man kan læse mange forskellige teorier ind i. Men begrebet kan også være hensigtsmæssigt til at undersøge professionerne fra en anden vinkel end den didaktiske, pædagogiske eller faglige synsvinkel, som en stor del af professionslitteraturen beskæftiger sig med.

Når vi taler om professionerne, er det ofte med et fokus på professionen som et sociologisk eller kollektivt anliggende samt med reference til, hvordan det professionelle individ opfylder og indgår i en større samfundsmæssig sammenhæng eller rolle. Professionerne forstås i denne antologi ud fra en bred forståelse af profession som en slags arbejde, som en person lever af eller er uddannet til at udføre. Men at være professionel er ikke blot at udføre et arbejde. Det er også, som den amerikanske sociolog Talcott Parsons (1968) pegede på, bl.a. at have specialiseret viden, en høj grad af frihed i arbejdet samt etiske forpligtelser til at tilgodese klienternes behov. Dette får betydning for de professionelles virksomheder og organiseringer. Pædagogik, politik

og profession (Rasmussen 2005) udgør dog de tre forhold, som forskere og litteraturen ofte italesætter, når de undersøger og diskuterer, hvem de professionelle er, og hvordan man kan forstå professionalism. Disse forhold handler om, hvordan de professionelle på den ene side relaterer sig til og omsætter deres rolle i praksis, dvs. hvilken pædagogik der er hensigtsmæssig og relevant i en bestemt profession; på den anden side handler det om de opgaver og rammer, som de professionelle skal navigere i og forholde sig til, når de udfører det professionelle arbejde, dvs. det professionelle arbejde i systemet og de politiske rammer på et givent tidspunkt.

Studiet af de professionelle har derfor ofte for det første baseret sig på sociologisk teori, der beskæftiger sig med samfundet som et kollektivt eller fælles anliggende. De professionelle er f.eks. lærere, pædagoger, sygeplejersker, læger og præster. For det andet har litteraturen om de professionelle for en stor dels vedkommende haft et helt konkret fokus på planlægning og tilrettelæggelse af de professionelles virke og uddannelse, dvs. på didaktik, pædagogik og fag/faglighed. I denne litteratur har formålet været at undersøge, hvordan pædagogiske tanker og teorier kan give liv til en professionel praksis – nogle gange omtalt som ‘best practice’, evidens, eller hvad der er målbart og synligt. De professionelles forståelser, betydningsdannelse, meningskonstruktion, subjektivering og ofte usynlige magtprocesser er som regel fraværende. Vi ved med andre ord en del om, hvad der udgør god faglig og pædagogisk praksis, målt ud fra forskellige pædagogiske begrebsstillinger og perspektiver, men vi ved ikke meget om, hvordan de professionelle forstår og på det personlige plan optager, udvikler og personliggør disse pædagogiske og psykologiske fordringer. Vi må derfor udover pædagogik, politik og profession have et fjerde forhold med, nemlig personen (Dahl 2017; 2021).

Selv om det at være en professionel indebærer, at man tilhører en bestemt profession, vil der altid være individuelle karakteristika inden for professionen, der adskiller den professionelle fra andre i samme profession, men som samtidig er med til at tegne professionens identitet på ‘ydersiden’. ‘Inderside’ og ‘yderside’ er her brugt som metaforer for, hvordan professionelle personer ser sig selv og deres arbejde og opgaver, henholdsvis hvordan andre ser dem. Kluckhohn og Murrays ofte citerede definition på personlighedspsykologi fra 1953 fortæller, at enhver person er som alle andre personer, som nogle andre personer og som ingen anden person. Definitionen understreger, at personer er forskellige, og fra et professionelt synspunkt vil der derfor også være forskellige måder at være en professionel person på. Ifølge Kluckhohn og Murray (1953) kan vi derfor forstå en ‘person’ som noget, der rummer helt konkrete, men-

neskelige forhold og karakteristika, dvs. hvad det vil sige at være et menneske helt overordnet og generelt set. Men samtidig er den pågældende person også som nogle eller visse andre personer. Det betyder, at der er noget, der er fælles for en gruppe mennesker. Endelig fortæller definitionen, at noget er helt unikt for den bestemte person; den pågældende person er med andre ord som ingen andre personer (se bl.a. McAdams & Pals 2006). Det er imidlertid ikke kun interessant at undersøge forskelle imellem personer, men også hvordan én eller flere personer indgår i og bidrager til forskellige sociale og kulturelle sammenhænge. Professionspsykologi er derfor ikke en individualiseret psykologi, dvs. en psykologi, der udelukkende fokuserer på det individuelle plan. Individet vil altid være del/e af nogle sociale og kulturelle sammenhænge, så det er ikke kun relevant at se på den enkelte professionelle, men også at have blik for de kontekstuelle omstændigheder og dialektikker, der konstruerer personen.

Antologien undersøger, hvem den professionelle person er, og hvordan hun praktiserer og bliver til – forstået på den måde, at det er psykologien bag person, praksisser og processer, der er i fokus. I en professionspsykologi er det centrale fokus på de psykologiske aspekter af de professionelles arbejde og uddannelse. De psykologiske aspekter er f.eks., hvordan lærere, pædagoger og andre professionelle ‘oversætter’ og danner mening ud af politiske handleplaner, målsætninger og pædagogiske kategorier og koncepter; hvordan professionelle identiteter blandes med de personlige forudsætninger og det personlige liv; hvordan professionelle indgår i og bliver til i læringsfællesskaber i uddannelse, arbejdsliv og i den frie tid; hvordan disse forskellige sfærer indbyrdes overlapper og påvirker hinanden; hvordan personlige læringsbaner og tilblivelsesprocesser foregår i forskellige sociokulturelle sammenhænge, f.eks. i organisationskulturer som skole og uddannelsesinstitution. Professionspsykologi beskæftiger sig altså ikke kun med personlighedspsykologi i snæver forstand med fokus på træk og individuelle karakteristika, men breder psykologien ud til at inddrage mere af konteksten.

Professionspsykologi: et nyt begreb om profession og psykologi

Professionspsykologi er et analytisk begreb, sammensat af de to begreber ‘profession’ og ‘psykologi’, og i litteraturen er der ikke enighed om, hvad de indebærer. ‘Profession’ er i den klassiske sociologiske forståelse defineret som at være erhvervsgrupper med en særlig teoretisk uddannelse (Järvinen & Mik-Meyer 2012). Der kan skelnes imellem de store professioner, hvor de

professionelle på mange måder har opnået visse former for autoritet, status og legitimitet over for professionens arbejdsopgaver. Disse professioner varetager ofte områder som medicin, jura og teologi m.v. Men der er også semiprofessioner (Hjort & Weber 2004), sådan som lærere, pædagoger og sygeplejersker ofte refereres til i litteraturen. Semiprofessioner er ifølge Donald Schön (1987, s. 9) "professioner med den mindste grad af sikker base af systematisk professionel viden". Ifølge Hjort og Weber (2004) er der sket en udhuling af den epistemologiske kerne i professionernes vidensbase på grund af samfundsmæssige forandringsprocesser som modernisering og individualisering. På den ene side ændrer den vidensbase, som de professionelle skal navigere ud fra, sig konstant i takt med samfundets hastige udvikling, f.eks. inden for teknologi, videnskab m.v., samtidig med at der er samfundsmæssige krav om på demokratisk vis at inddrage borgernes viden og synsvinkler. Eksempler fra litteraturen er konfliktfyldte skole-hjem-samarbejder imellem forældre og lærere på en skole eller patienters dialoger med læger, hvor flere stemmer kæmper om definitionsretten. På den anden side er det enkelte menneskes værdier og holdninger kommet mere i fokus; det er blevet legitimt at have en anden opfattelse end de professionelle. Spørgsmålet om legitimitet og autoritet i udøvelsen af professionen har optaget definitionen af det klassiske professionsbegreb (Howsam, Corrigan, Denmark & Nash 1985; Guerriero 2017). Det betyder, at der levnes meget lidt plads til andre perspektiver, som f.eks. hvordan personlige og individuelle forhold får betydning for at være en professionel.

Den anden del af begrebet professionspsykologi er 'psykologi'. Psykologi stammer fra græsk og er sammensat af de to ord 'psyke' og 'logos', som oversat betyder 'lovene om psyken'. Psykologi er et vidtfavnende område. Derfor fokuserer denne antologi på teorier og litteratur, der i særlig grad beskæftiger sig med personen. Men det betyder som ovenfor nævnt ikke, at der er tale om en individuel psykologi, hvor mennesket ses uafhængigt af sin omverden, for mennesker er også skabt i sociale og kulturelle sammenhænge. På den anden side er personbegrebet heller ikke udelukkende et decentreret begreb, hvor forhold i omverdenen tillægges overvejende betydning. Det psykologiske spektrum af teorier er bredt og forholder sig på forskellige måder til, hvordan man forstår forholdet imellem person og omverden, og hvordan man kan forstå, hvad mennesket 'er'. I denne antologi står 'det personlige' og personen centralt, vel vidende at personen er en del af en større samfundsmæssig, politisk og kulturel ramme.

At være en professionel, der kan håndtere sin person på særlige måder, står centralt i vores velfærdssamfund. Uddannelsessystemet, daginstitutio-

ner og sundhedssektoren har hver deres professionelle. Fælles for dem er, at de alle arbejder med mennesker. Personlige egenskaber har noget at tilbyde de professionelle, og nogle vil endda påstå, at personlige egenskaber er en forudsætning for at være professionel, fordi man arbejder med mennesker. Det er f.eks. en forudsætning for at udføre relationsarbejde og dømmekraft som professionel lærer, at man bruger sin person. Det ligger i sagens natur, at et professionelt begreb som f.eks. dømmekraft, der ofte knyttes til de professionelles arbejde, ikke trækker på en fast vidensbase eller teknologi, som automatisk kan sættes i spil, men at dømmekraft også trækker på personlige egenskaber som erfaring og er et resultat af usynlige tilblivelsesprocesser (se Dahl 2019).

Lærerens arbejde med børn i klassen kræver personligt engagement og relationsarbejde. Relationer er forskellige, fordi mennesker er forskellige. Omsorgsarbejde, som f.eks. pædagoger udfører i daginstitution, kan man på samme måde hævde er et dybt menneskeligt anliggende. Forhandlinger i kommunikation, diagnosestillen og asymmetri i forholdet imellem patienter og sundhedspersonale i den kliniske praksis og på hospitalet involverer også personlige kvaliteter. At have indfølelse eller at være pligttopfyldende er menneskelige karakteristika, men de etablerer også bestemte former for mening og rettetid i professionelt arbejde, der har med andre mennesker at gøre. Lipskys (1980) studie af 'street-level bureaucrats' fortæller f.eks. om, hvordan professionelle personer i visse institutionelle sammenhænge – på grund af oplevelser af usikkerheder og ambivalenser i arbejdet samt krav om at leve op til serviceidealet kombineret med arbejdspress – går på kompromis med deres professionelle ansvarlighed. De professionelle kommer til at fremstå som nærmest rensede for personlige egenskaber og reducerede til institutionelle instrumenter, der på mekanisk vis presset af krav ovenfra udfører bureaukratisk arbejde over for borgere med et minimum af personlig og følelsesmæssig involvering. Lipskys studie af frontarbejdere som sagsbehandlere m.v. kontrasterer, hvordan vi i nogle sammenhænge kan forstå professionelt arbejde, og understreger dermed også vigtigheden af de personlige og menneskelige kvaliteter ved professionelt arbejde.

Professionalisme er en kvalitet, der udøves i en profession i en given praksis alene eller sammen med andre, over for nogle og i bestemte sammenhænge. Pointen er, at man ikke er alene med sig selv, når man udøver professionalisme. Professionalisme afhænger også af den kontekst, som den finder sted i. Der kan derfor være mange måder at være professionel på – de fleste husker måske den særlige lærer fra deres egen skoletid, der gjorde en forskel. Den profes-

sionelle skal, som Laursen (2003) skriver, være personlig, men ikke privat. En professionel er dog heller ikke blot faglig vidensbase, der kan benytte sig af pædagogiske eller didaktiske 'fix'. Der findes ikke udtømmende manualer for, hvordan man kan være professionel. Og hvad der kan adskille de professionelle fra privatpersoner, er, at de bruger deres professionalisme på måder, hvor personen glider med ind i det professionelle arbejde. Denne antologi undersøger derfor, hvordan vi kan tilbyde nye måder at forstå de pædagogiske professioner for dermed at skabe bedre betingelser for de professionelles arbejde og udvikling.

Professionerne imellem sociologi og psykologi

Litteraturen om professionerne og de professionelle afspejler ofte en sociologisk og funktionalistisk inspireret forståelse af, hvad en profession er. Denne litteratur har som udgangspunkt den sociologiske præmis, at de professionelle, såsom lærere, pædagoger og sygeplejersker, varetager opgaver, som er samfundsmæssigt begrundede. I dette perspektiv er det arbejdsopgaverne og samfundets behov, der definerer professionen og de professionelles arbejde, og professionerne og de professionelle tages på mange måder 'for givet'. Men hvad betyder det så for forståelsen af, hvad en profession er, når vi tager et andet afsæt i en professionspsykologi?

Professionsbegrebet er opstået med medvirken af sociologiens arbejdsfelt med fremtrædende sociologer som bl.a. Talcott Parsons, Max Weber og Andrew Abbott, der på forskellige måder knytter samfundsmæssige og historiske forståelser til begrebet. Professionsbegrebet signalerer pr. definition ikke et subjektivt eller personligt anliggende, fordi det er samfundsmæssigt begrundet. Det klassiske professionsbegreb implicerer altså, at det er et samfundsmæssigt anliggende at være professionel. Man skal f.eks. være autoriseret til at praktisere mange professioner. Professionerne er både rettet imod almenheden og mod specifikke samfundsmæssige idéer. For de pædagogisk professionelle betyder det, at de må rette sig mod den gældende tids opfatteelser og normer for opdragelse og uddannelse.

Professionsforskerne Molander og Terum samler på mange måder forståelsen af, hvad et sådant begreb er, i deres definition om, at "professioner er en type erhverv, som udfører tjenester baseret på teoretisk viden, erhvervet gennem specialiseret uddannelse" (2008, s. 13). Definitionen er, som mange andre steder i professionslitteraturen, funktionalistisk. Det er således de samfundsmæssige fordringer og værdier, dvs. nytteværdier og arbejdsop-

gaver i en samfundsmæssig sammenhæng, som definerer de professionelle arbejdsopgaver. I en profession er der derfor ikke fokus på de enkelte individer. Hjort og Weber peger f.eks. på, at “professionernes samfundsmæssigt autoriserede ekspertise, status og funktion [...] er støbt i industrisamfundets form” (Hjort & Weber 2004, s. 7). Denne antologi tager det modsatte fokus, nemlig et indefra og ud- og et nedefra og op-perspektiv, for at forstå de professionelle som personer, der er spændt ud i en større samfundsmæssig ramme, men samtidig også har motivationer, meningsskabelser og virksomheder, der strømmer fra personen. Her er altså på nogle måder tale om et såkaldt “professionsinternt” perspektiv (Hjort & Weber 2004, s. 10), men også et perspektiv, der vil mere end blot at “bestræbe sig på at forstå det særlige ved det pågældende arbejde” (jf. Hjort & Weber 2004, s. 10). Men det er ikke blot arbejdets karakter, der kalder på et nyt perspektiv om de professionelle, det er også blikket på, med og fra de professionelle selv.

Talcott Parsons (1968) mente, at en profession er kendetegnet ved specialiseret viden, en høj grad af frihed i arbejdet, moralsk forpligtelse til professionel praksis til at tilgodese klienternes behov, fælles standarder omkring praksis, monopol over den service, der tilbydes, autonomi til at foretage informerede valg og en dedikeret indsats til fortsat at udvikle den professionelle praksis. Disse kriterier er gengivet utallige gange i litteraturen for at forstå, evaluere og udvikle professionerne, både i politiske organisationer som professionsidealer og standarder (f.eks. Danmarks Lærerforening 2002), i internationale organisationers arbejde med de professionelle (f.eks. Guerriero 2017), i historiske tekster om professionerne (Bayer 2015; Grinder-Hansen 2013) og generelt i forskningslitteraturen om de professionelle. Men hvordan professionalismebegrebet forstås og håndteres af de professionelle selv, og hvordan professionalisering også er et personligt anliggende, er et overset tema.

‘Semiprofession’ og ‘minor profession’ er begreber hentet fra henholdsvis Hjort og Weber (2004) og Donald Schön (1987). De henviser begge til et centralt paradoks hos de professionelle, nemlig hvordan de ikke-helt-fuldgyldige professionelle konstant må forhandle og legitimere deres samfundsmæssige mandat som professionelle. Professionelle personer italesættes ofte som f.eks. læger, advokater, teologer og andre, der i større grad end f.eks. lærere, pædagoger eller sygeplejersker har vundet hævd på at udøve deres profession, og som derfor har monopol på deres viden. Laursen (2004b, s. 23) peger på, at pædagogers vanskeligheder med at blive anerkendt som en agtværdig profession hænger sammen med den udbredte opfattelse i samfundet, at ‘alle jo kan passe børn’. Men også monopolet på at være professionel for, hvad Schön

(1987) benævner 'the full professions', eksempelvis læger, præster og advokater, er i opbrud. De store professioners legitimitet er udfordret: Patienter googler diagnoser, før de mødes med lægen, og vælger medicinsk behandling fra og alternativ behandling til; den danske folkekirke må opfinde nye tiltag for at tiltrække et faldende antal medlemmer, og præsten og kirken er ikke mere center i det lokale samfund; og enhver kan nedsætte sig som jurist eller psykologisk rådgiver. Markedet bugner af rådgivnings- og konsulentvirksomheder drevet af andre professionelle end fra de klassiske professioner.

De semiprofessionelle – såsom lærere, pædagoger og sygeplejersker – har ofte uddannelsesbaggrund som professionsbachelor. På den ene side er disse professioner samfundsmæssige anliggender (Hjort & Weber 2004), men på den anden side pågår de fælles og vel personlige kampe om at vinde legitimitet, autoritet og monopol på bl.a. viden, uddannelse og arbejde som en kontinuerlig forhandling, f.eks. i den offentlige debat. Der kan opstå hierarkier imellem forskellige professionelle, der arbejder sammen om en given sag (se f.eks. Dahl 2020a). Forhandlingerne er mangeartede og komplekse, og de finder sted imellem de professionelle, skoleledelser, kommuner og staten i forhold til udviklingsplaner, i klassefællesskaber som daglig interaktion med elever og forældre og i professionelle teams på tværs af årgange og børnegrupper i daginstitutioner og skoler. Denne antologi interesserer sig for de professionelle oplevelser af disse kampe, livssituationer, omstændigheder og håndteringer af normer, praksis og forandringer. Levet liv er imidlertid komplekst og betinget af bestemte kulturelle rammer og social kontekst. Derfor interesserer bidragene i bogen sig også for, hvordan forskellige institutionelle strukturer som skoler, daginstitutioner, professionshøjskoler, familieliv og fritid sætter rammer for, hvordan de professionelle praktiserer, udvikler sig og bliver til.

Den sociologiske præmis om, at nogle professioner mere end andre har vundet hævd på deres profession, giver også anledning til at diskutere et fornyet professionsbegreb. I litteraturen skrives der ofte om, at de såkaldte semiprofessioner – for manges vedkommende de professionsuddannede – ikke er fuldstændige og fuldgyldige professioner, der ikke har etableret autoritet og legitimitet over deres professionelle område. Spørger man lærere, pædagoger og sygeplejersker, vil de sandsynligvis ikke forstå deres arbejde som semiprofessioner, men som særlige professioner i deres egen ret.

Professionsbegrebet opstod oprindeligt i det 20. århundrede som betegnelse for erhverv, der blev anset som særligt vigtige og værdifulde (Laursen 2004b, s. 21). Lærerprofessionen er f.eks. den ældste profession i Danmark med læreruddannelsesinstitutioner, der var del af civilsamfundet allerede

i 1791. Pædagogprofessionen er i skrivende stund den største profession i Danmark med flest årligt uddannede i forhold til andre professioner. Men selv om de pædagogiske professionelle udgør et stort antal i forhold til andre professionelle grupper, har de som ovenfor diskuteret ikke nødvendigvis vundet legitimitet og autoritet. Hvad betyder det for, hvordan man forstår sig selv som professionel? Når litteraturen viser, at læreruddannelse f.eks. i Danmark har været præget af faldende søgninger, stort frafald og fald i status for lærerprofessionen (Nordisk Ministerråd 2010), indebærer det, at autoritet og legitimitet ikke kun er samfundsmæssige problemer, men også kulturelle, sociale og personlige fænomener. I andre lande såsom Finland nyder lærere stor respekt og autonomi, og lærerprofessionen er en af de mest populære uddannelser, der kræver høje karaktergennemsnit at blive optaget på (Sahlberg 2011; Punakallio & Dervin 2015). For den enkelte professionelle viser der sig desuden mere nuancerede billeder af, hvad det vil sige at være en professionel, som får betydning for de mange nuancer i, hvordan professionen praktiseres (se f.eks. Bayer 2017; Dahl 2020b).

Litteraturen om de pædagogiske professionelle som f.eks. lærere og pædagoger opfatter ofte de personlige egenskaber som vigtige for at udøve professionen. Dette er f.eks. at kunne relatere sig til og samarbejde med andre, drage omsorg, udøve skøn m.v. Set indefra har lærere, pædagoger og sygeplejersker unikke arbejdsområder. Dette kalder på særlige måder at forstå professionalismisme, nemlig inden for professionerne i egen ret ud fra de samfundsmæssige, politiske, pædagogiske, faglige og personlige udfordringer, som hver profession lægger op til. Med en professionspsykologi er det formålet, at vi opnår mere nuancerede måder at analysere og diskutere problemstillinger, der knytter sig til de professionelles liv og arbejde, så vi kan forstå professionerne og de professionelle på nye måder.

Personen og det personlige i professionerne

Dette afsnit undersøger, hvordan en professionspsykologi kan se ud med begreber som person og det personlige i fokus. At inddrage et blik på personen kan være relevant for at undersøge alternative måder at tænke profession og professionalismisme. 'Person' er et klassisk begreb i psykologien, f.eks. i personlighedspsykologien, både i ældre (Kluckhohn & Murray 1953) og nyere litteratur (McAdams & Pals 2006). Men når der tales om 'det personlige' i forhold til de pædagogisk professionelle, så trækkes det personlige frem på forskellige måder (Laursen 2003; 2004a; Järvinen & Mik-Meyer 2012). Et